

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio IV. De Accidentibus seu Speciebus Sacramentalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

DISPUTATIO QUARTA.

De Accidentibus seu Speciebus Sacramentalibus.

QUÆSTIO I.

An Accidentia panis & vini maneant in Eucharistia, & quomodo?

ICO I. In Eucharistia remanent accidentia sensibilia panis & vini. Est de fide ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & refertur Cap. Firmiter de Summa Trinit. & Concilio Constantiensi sess. 8. & Florentino in Decreto Armenis, & Tridentino sess. 13. c. 1. & can. 2. Idemque similiter patet experientia, quæ tam evidenter docet manere accidentia realia panis & vini, quam quod ulla talia accidentia dentur.

Nihilominus refertur à Joanne Poncio d. 44. q. 9. Auctor quidam modernus suppresso nomine, qui conatus fuit probare accidentia illa non manere, sed simul cum substantia panis & vini definere, manentibus dumtaxat speciebus intentionalibus eorumdem accidentium à Christo conservatis, aut ipsomet Christo se visui offerente instar panis & vini ratione accidentium similium in ipso reperorum. Quæ tamen sententia veluti repugnans communi Theologorum, immo Christianorum sensui circa hoc mysterium, prout etiam ipsi Hæretici doctrinam Catholicorum intellexerunt, merito ab eodem Poncio reprobatur tamquam temeraria: ac veluti repugnans communi sensui Ecclesiæ, conclusionique Theologicæ, reprobatur tamquam erronea: nec non veluti repugnans definitioni Tridentini sess. 13. can. 2. ibi: manentibus dumtaxat speciebus (quo nomine Patres Concilii, omnesque Orthodoxi intellexerunt semper accidentia sensibilia panis & vini) & Concilii Constantiensis supra, damnantis hunc articulum Joannis Wisles: Accidentia panis non manent sine subiecto, utpote contrarium communi assertioni Theologorum Catholicorum (quæ etiam exprimitur in Officio Ecclesiastico SS. Sacramenti) Accidentia sunt ibi sine subiecto; hoc, inquam, titulo etiam reprobatur à Poncio tamquam hæretica. Addo, illam evertere veritatem Transsubstantiationis, utpote consistentis in hoc, quod in locum substantiæ panis & vini sub iisdem accidentibus succedat Corpus & Sanguis Christi. Præterea Catholica veritas habet, quod Corpus Christi absque sensuum illusionem veraciter contineatur sub speciebus panis & vini; non continetur autem sub speciebus intentionalibus, quæ emittuntur ad or-

Hieronymus Sum. Theol. Pars IV.

gana sensuum nostrorum. Quæ etiam non manent sine subiecto; sed in aere, vel sensu ipso, v. g. oculo, subiectantur.

Dices: Nulla dantur accidentia distincta à substantia quæ vel divinitus quidem va-

leant sine substantia existere: quin potius omne ejusmodi est substantia, non accedens. Ita Cartesius ejusque Affectus (qui etiam Lovanii nuper non deerant inter Philosophiæ aut Medicinæ Professores) asserentes proinde omnes sensibiles corporis affectiones non esse, nisi meras habitudines sive putos modos. Resp. hanc ipsam doctrinam esse in terminis clarissimis Joannis VVicles, pro ut ad oculum patet inspicienti ejus verba quæ fuscè allegat Thomas Waldensis Carmelita Tomo 2. de Sacramentis cap. 78. quem hortatur Martini V. (qui opus commendat in Brevis eidem præfixo) paucis post Concilium Constantiense annis absolvit; & ex eo noster Sichen Tract. 5. Physica disp. 1. q. 1. Quocirca dum idem Concilium damnavit hunc articulum, Accidentia panis non manent sine subiecto, definivit eo ipso contradictorium, quod scilicet maneant, adeoque quod fuerint & sint accidentia, etsi post consecrationem sine substantia panis. Quod & definivit postea Tridentinum sub nomine specierum, quas ait dumtaxat manere. Quo etiam utitur Concilium Lateranense sub Innocentio III. definiens c. 1. Verum Christi Corpus & sanguinem in Sacramento Altaris sub speciebus panis & vini veraciter contineri, transsubstantiatis pane in Corpus & vino in sanguinem potestate divina.

Nec responderi potest juxta opinionem imaginabilem (quam uti talem refert Petrus Alliaccensis, aliàs Cardinalis Cameracensis, in 4. q. 6. a. 3.) accidentia quidem esse sine subiecto, si dentur distincta à substantia panis, verè tamen talia non dari, ut proinde determinatio Ecclesiæ debeat intelligi sub conditione, quod sint species accidentales distinctæ à substantiis. Sed si non sint tales, sensus est: sub specie, id est, ubi apparet esse panis, & ubi prius erat. Quam opinionem quidem improbat, non tamen audeat hæresis damnare, eò quod solum per probabilem consequentiam inferatur ex transsubstantiatione panis, & principio communiter apud Peripateticos recepto (cujus oppositum tenens non esset propter hoc tamquam hæreticus habendus) quod accidentia panis sint alia ab ejus substantia.

Contra enim facit, quod accidentia remanere sine subiecto, sit absolute definitum

Contra enim facit, quod accidentia remanere sine subiecto, sit absolute definitum

Bb nitum

nitum in Concilio Constantiensi: cui etsi Auditor præfatus interfuerit, pluribus tamen ante illius celebrationem annis juxta *Spondanum* fuerat ob illustrem doctrinam scriptis suis vulgatam assumptus ad Purpuram, ante eam & infulam Episcopalem existens Doctor celebris Parisiis. Estque relata ab eo opinio ipsius *Wicel* damnati, ut patet ex *Vvaldensi supra c. 78.* Oppositum quoque non solum per probabilem, sed etiam evidentem ac irrefragabilem consequentiam inferri poterat ex determinatione Ecclesiæ (quam respicit *Alliacensis*) in Concilio *Lateyanensi*, sive in ea continebatur veritas de accidentibus sine subiecto remanentibus: sub quibus sive sub speciebus contineri veraciter Corpus Christi, transubstantiato pane ibidem definitur; quod aperte falsum foret, si species sive accidentia non sint. Ut proinde etiam ante Concilium *Constantiense* hanc mentem & fidem Catholicorum agnovit ipse *Wicel* (quem ante *Constantiense* veluti novæ hæresis fabricatorem *Vvaldensis* impugnat) 2. parte *serm. 58.* dicens: *A tempore Innocentij III. nescitur, utrum Catholicè, an hereticè sentiebat: ad unam tamen cogatur obedientiam illius Ecclesiæ tanquam fidem, quod credatur accidens esse sine subiecto in hoc Sacramento; ut refert Vvaldensis Tom. 2. de Sacram. cap. 76.* Idcirco totus ibidem & in præcedentibus ac sequentibus est, ut ostendat hanc veritatem contra *Wicel*, qui (ut ait *cap. 71.* in principio) *calumniatur fideles quia accidens sine subiecto ponunt esse de fide.*

4. Nec ob hoc canonizatur *Porphyrus* aut *Aristoteles* (uti subannat *Wicel* renovans errorem *Parmenidis* & *Anaxagoræ*) sed veritas divinitus inspirata, ut respondet *Vvaldensis*. Aliàs pariter esset decidendus *Apostolus*, quod voluerit canonizare *Epimenidem*, aut hemistichium *Callimachi*; ad *Titum 1.* in verbis: *Cretenses semper mendaces; aut senarium Menandri, ex quo 1. Cor. 15.* dicit: *Corrumpunt bonos mores colloquia mala; aut apud Athenienses Aratum ex quo Act. 17.* allegat: *Ipsius enim, Dei, & genus sumus; ut rectè Vvaldensis sup.*

5. Instabis: *Wicel* idcirco damnatus est, quod substantiam panis diceret in Sacramento remanere; unde consequens erat, illius accidentia non remanere sine subiecto. Resp. *Wicel* principaliter sustulisse veritatem Corporis Christi in Sacramento Altaris cum Sacramentalis, ut patet ex *Vvaldensi supra c. 52.* Deinde asseruisse substantiam panis manere sine conversione seu transubstantiatione; in quo proinde damnatur à *Constantiensi*. In quo præterea specialiter & distinctè damnatur articulus, de quo in præfati: *Accidentia non manent sine subiecto*, eo quod conaretur serpens iste venenum suum diffundere &

mysterium oppugnare, argumento assumpto ex impossibili separatione & existentia accidentium sine subiecto seu substantiâ: quem proinde tanquam hæreticum & in Concilio *Constantiensi* damnatum impugnat *Vvaldensis* per multa capita, ostendens quoque distinctionem accidentium à substantia ex Philosophis & Patribus. Quam expugnare nequit aut ledere Catholicorum Philosophorum inter se de nonnullis qualitatibus, an sint vere qualitates, adeoque à substantia distinguantur, dissensio dum inter se de infinita Articuli determinati veritate concordant; tamen distinguentibus semper saveat magis determinatio ipsa Concilii.

Quod attinet accidentia absoluta occulta seu insensibilia, quæ scilicet nequidem ratione effectus sub sensum seu experientiam cadunt, in primis non satis constat, an in substantiis corporeis aliqua sint talia. Et iis admittis, non est pariter certum, an in Eucharistia maneat vel non. Quamvis enim *Tridentinum* supra definit remanere dumtaxat species, hoc est, accidentia sensibilia, particula tamen exclusiva ibi non excludit cetera accidentia, sed solum substantiam panis & vini, ut ex scopo & contextu *Tridentini* patet. Deinde de puri modi seu accidentia modalia, quæ inhærent ipsis Speciebus, utique manent: adeoque similiter salvo *Tridentino* manere possunt accidentia absoluta insensibilia. Horum præterea permanetia non repugnat uneri eucharistico: ut proinde merito credi possit ea per consecrationem seu præsentiam Christi non destrui. Quamvis hoc ipsum non sit revelatum: nisi quis etiam illa putet significari in *Tridentino* nomine specierum panis & vini. Quod quidem non credo. Accidentia verò relativa in substantia panis & vini immediate fundata, uti & modi, si qui dentur à relationibus distincti, necessariò pereunt per reunte panis & vini substantiâ, cum essentialiter ab ea dependeat. Neque illorum permanentia alicubi in Doctrina revelata fundatur.

DICO II. Accidentia post consecrationem remanentia existunt sine subiecto. Est de fide ex Concilio *Constantiensi* sess. 8. ubi damnatur hæc propositio *Joannis Wicel*: *Accidentia panis non manent sine subiecto in eodem Sacramento, & Tridentino sess. 13. can. 2.* ubi definitur post consecrationem nihil substantiæ panis aut vini remanere, sed solas species; adeoque sine subiecto: cum enim non inhæreant substantiæ panis & vini, quæ desit, nec possint inhære corpori Christi glorioso; sequitur manifestè, quod permaneant sine subiecto.

Est autem Conclusio vera, intellecta de omnia

4. *Diffa Phi.*
losofhorum
qualiter
canonizen-
tur inter-
dum.

5.
Effugium
alind.

Pracind-
tur.

omnibus accidentibus Eucharisticis. Non enim prodest, quod haberent subiectum accidentale immediatum, nisi hoc ulterius sustentaretur. Sicut non prodest domui, quod tectum fulciatur parietibus, nisi hi fundamenta firmo innitantur. Unde si hoc dicitur, & domus persistat, dicitur ipsa stare sine fulcramento aut sustentaculo. Nilque aliud intendit Concilium Constantiense docens contra Wiclef, quod desinat substantia panis, quae accidentia sustentat, utensque verbis ipsius S. Thomae, qui tamen non intelligit, quod sint omnia accidentia extra omne subiectum, immo docet contrarium; sed esse omnia extra subiectum ultimum seu substantiale. Et quidem non omnia esse extra omne subiectum accidentale, non potest dubitari ab illis, qui admittunt relationes & puros modos: nam ipsae species habent suas relationes, praesentias, & modos; quae tunc inhaerent ipsis speciebus tamquam subiectis.

An vero accidentia absoluta seu species sint extra subiectum etiam accidentale, non dependet a principiis fidei, sed est ex principiis Philosophiae deducendum. Nam vel remanet quantitas, vel non. Si non remaneat, utpote indistincta a substantia seu materia prima panis (quod est probabilissimum) patet species esse extra omne subiectum accidentale: nam illud deberet esse quantitas, sed haec non manet, ut supponitur, ergo. Si remaneat (prout habet probabilissima & recepta doctrina praecipuorum Theologorum fundata in extensione impenetrabili seu quantitativa specierum; quam tamen Nominales & alii refundunt in Deum sic occultantem Mysterium) adhuc incertum est: nam incertum plane est, an dum adest quantitas, accidentia seu qualitates sensibiles subiectentur in ipsa, an vero immediate in forma, an in ipso composito. Et quidem quodlibet horum trium tenent probati Auctores. Primum quoque accommodatum est, quo facile plura explicentur fieri extra miraculum; quando videlicet species calefiunt, frigesunt &c. Quamvis mirum videatur, quod in quantitate, & per eam in materia huiusmodi accidentia subiectarentur, & non potius in forma aut composito, cui sunt connaturalia, aut unde emanant, prout frigus v. g. est forma connaturaliter emanat. Neque majus apparet fundamentum subiectandi accidentia in quantitate, quam in gravitate vel levitate, supposita utrobique distinctione illarum reali a substantia, ut arguit Arriaga d. 38. n. 5. & 14. Quorum tamen, quoniam philosophica

sunt, ampliorem discussionem Philosophis relinquimus.

DICO III. Accidentia non accipiunt in hoc Sacramento alium modum positivum existendi, praeter potentiolem sive sublimiorem Dei concursum, quo extra subiectum conservantur. Ita Scotus d. 12. q. 1. n. modo pos. 4. & 24. & q. 6. n. 14. Lessius, Soto, Arriaga vivo eis su. & plerique alii contra Suarez & alios. Probat: quia illa ratio existendi extra subiectum ex nullo capite apparet impossibilis, & est commodior ac facilis explicatu; ergo est asserenda. Confirmatur: quia modus positivus, quem Alii statuunt, vel esset substantialis, vel accidentalis: si substantialis, contra naturam addetur accidenti: si accidentalis, ipsemet postulabit inesse subiecto, nec sine illo existere poterit magis, immo minus, quam accidens cui ponitur superaddi. Deinde si esset substantialis, ipse potius exigeret esse subiectum accidentium, quam in his subiectari; adeoque haec non essent sine subiecto: si accidentalis, nimis esset imbecillis ad sustentandum accidentia.

Addo tamen, non videri improbabilem quorundam Doctorum Sententiam, qui censent corpus Christi sustentare species, non quidem tamquam subiectum, sed instar meri termini. Eo fere modo, quo docuimus in Tract. de Incarnatione d. 1. quest. 1. Verbum posse uniri accidenti, non ut ab hoc informetur, sed ut ipsum instar meri termini substantialis sustentet. Estque haec Opinio etiam satis commoda ad explanationem transsubstantiationis. Nihilominus non est necesse illam adstruere: possibilitas enim non infert factum. Et sine ea obvio magis modo explicatur mysterium, & congrue ad locutiones Patrum. Potius quoque dicitur, accidentia esse sine sustentaculo creato, solumque a Deo sustentari.

Quod autem specialis & sublimior Dei concursus saltem requiratur, est communis opinio Doctorum. Quae probatur: tum quia sic saltem suppleri debet causalitas materialis substantiae panis & vini, a quibus accidentia prius sustentabantur: tum quia si eodem plane concursu posset accidens conservari intra & extra subiectum, posset consequenter per vires naturae etiam poni extra subiectum, sed iusto Dei extrinseco decreto: adeoque nullum interveniret miraculum, praeterquam suspensio decreti extrinseci; quo Deus ordinavit ad positionem talium formarum extra subiectum, non concurrere: quod omnino falsum apparet.

Dices: Subiectum exercet in accides causalitatem tantum materiale, quam Deus nequit supplere; adeoque impertinens aut certe insufficientis est specialis Dei concursus. Resp. Deum quidem non posse causalitatem materiale in eodem genere cau-

IO. Accidentia in Sacramento existunt sine modo positivo eis su. per addita.

II. Sustentatio a Deo per specialium concursum.

Qualiter possit Deus

*Supplere
causalitate
rem causae
materialis.*

sa supplere, componendo per se instar materiae aliquid totum, aut per susceptionem accidentis illud sustentando: posse tamen illam supplere in genere causae efficientis; praesertim quando agitur de causalitate, non secundum quam ex materia aliquid componitur, sed tantum secundum quam forma ab ea sustentatur. Poterit itaque Deus illam supplere per majorem concursum effectivum, praestando totum id, quod forma accipiebat à materia sive subjecto sustentante. Nec mirum: cum etiam subjecti approximatiorumque conditiones, quae actionem agentis reddunt faciliorem, possint in alio genere causae per intensionem virtutis & majorem conatum sive concursum agentis suppleri; quantumvis ad genus causae materialis soleant revocari.

Q U A E S T I O II.

Quomodo Accidentia panis & vini possint agere, & recipere mutationes?

12.
*Accidentia
possunt in
Sacramento
agere eadem
que extra.*

DICO I. Accidentia panis & vini possunt in Sacramento exercere eandem operationes; tam reales, quam intentionales, quas poterant exercere, dum erant in subjecto. Ita Theologi communiter. Et patet experientia: nam immutant sensum, dum videntur, tanguntur &c. disponunt effectivè ad novae substantiae generationem, alterantque corpori vicina. Ratio est: quia existentia in subjecto non aliter est ipsis necessaria ad agendum, quam quantum est eis necessaria ad existendum: cum ergo hic sine subjecto quantitativè existant, possunt etiam sine illo agere; quandoquidem sint principium totale actionis accidentalis sibi propriae. Quod addo: nam actionem substantialem exercere non possunt extra subjectum, uti nec in subjecto: cum nullum accidens ob sui imperfectionem possit producere substantiam; ut rectè Scotus & alii passim docent. Unde etiam ad productionem substantiae disponant, peracta tamen dispositione Deus illam producit, supplendo defectum substantiae absentis. Quod etiam facere videtur, quando accidentia Eucharistica alterata reducuntur ad statum naturalem: si enim forma substantialis panis & vini foret praesens, in eam esset restauratio illa referenda, & non in accidentia, adeoque ipsa absente est referenda in Deum. Hac proinde ratione vinum consecratum, si nimium calefiat, reducitur ad illam temperiem, quam naturaliter exigit.

13.
*Moventur
localiter,*

DICO II. Qualitates Eucharisticae possunt etiam moveri localiter, sicut dum suberbat substantia; ut patet experientia. Nam ratione quantitatis aut quantitativè ex-

tensionis remanentis sunt impenetrabiles; ideoque possunt ab agente naturali suscipere quemlibet motum localem. Idem est de quavis alia alteratione, ut calcificatione, frigidatione &c. Et quidem ea naturaliter fit, supposito semel cum communiorentia subjecto communi, & immediato accidentium quantitate: quae proinde sufficit, ut in ea qualitates subeant alterationes secundum intensionem & remissionem, in primo secundum intensionem & defensionem. Unde tunc non sunt necessariae operationes creativae: cum alioquin dicendum foret in alia opinione, speciebus ad ignem v. g. applicatis, calorem in illis à solo Deo produci per creationem ad praesentiam ignis. Quod equidem sine gravi incommodo admitti posset in hoc mysterio miraculis pleno: in quo ut gratis recurreretur ad miraculum, deberet antecedenter seu independenter ab illo ostendi necessitas distinguendi quantitatem in omni substantiae corporeae à materia: à qua alioquin optimè intelliguntur provenire ea, quae quantitativè adscribuntur; ut arguit *Arriaga disp. 8. sect. 2.* addens, etsi distincta esset, non tamen fore subjectum accidentium. Quod satis probabilè videtur.

DICO III. Qualitates Eucharisticae similiter possunt ratione quantitativè extensionis aut ipsius quantitatis remanentis, uti & ipsa quantitas, frangi sive dividi, & uniri, vel per appositionem augeri, item rarefieri & condensari. Quae omnia patent ab experientia.

Sed difficultas est, quomodo haec fiant virtute naturali: cum in primis per divisionem resultant novi termini quantitatis finientes, à subjecto separati, & per unionem novi termini copulantes, prioribus finientibus destructis; qui proinde destruantur per annihilationem, reliqui autem producantur per creationem: quae videntur superare virtutem agentis naturalis. Resp. tamen illos terminos (si denatur) satis intus dependere à partibus quantitatis, quas terminant aut copulant, ut propterea non censeantur praesentes annihilari, vel noviter ex ipsis partibus quantitatis resultantes creati. Si quis tamen omnino velit, hos terminos exgere pro subjecto connaturali correspondentes terminos seu puncta substantiae, adeoque in proposita quaestione casu creati vel annihilari, nolim multum contendere de re abstracta, & in fundo ipso (an scilicet tales termini denatur) incertissimam, minimaque utilitatis.

Major est difficultas de condensatione & rarefactione: praesertim quia vix explicari potest, in quo istae mutationes consistant. Ideoque de illis Scotus manit valde irresolutus. Dico equidem, si in rarefactione acquiratur nova quantitas totalis vel

vel partialis & in condensatione destruitur (ut Quidam volunt) consequenter illam à solo Deo per creationem produci aut per annihilationem destrui; unde satis patet: cum quantitas creata vel destructa supponatur fore extra omne subjectum. Aliud est, si quantitas præexistens in rarefactione tantum extendatur, & in condensatione contrahatur, aut novus tantum aliquis modus in rarefactione accedat, & in condensatione pereat: tunc enim satis patet, non intervenire quantitatis creationem aut annihilationem; cum modus iste subiectetur in quantitate. Idem adhuc clarius est, si (quod saltem est valde verosimile) rarefactio fiat per intromissionem corpusculorum intrà poros rei rarefactæ, & condensatio per eorumdem expulsionem.

QUÆSTIO III.

An Species Sacramentales corrumpantur, & quando sub eis desinat esse Corpus Christi?

Dico I. Qualitates sacramentales corrumpuntur eodem modo, quo, si in-existent substantiæ panis & vini; ut patet experientia. Et probatur: quia supposito, quod subiectentur in quantitate, agens contrarium non minus potest naturaliter in eas agere, producendo qualitates repugnantes & destructivas, quam si subsisteret substantia panis & vini. Si tamen non subiectarentur in quantitate, dicendum foret eas à Deo annihilari. Quod idem dicendum est in sententia Scoti & multorum aliorum de ipsa quantitate: quod mirum speciebus per agens naturale corruptis, annihilentur à Deo ipsa quantitas: Scotus enim docet quantitatem subiectari in composito, adeoque cum eo produci & interire, fierique in corruptione resolutionem usque ad materiam primam. In sententia tamen communiori de quantitate non est difficultas: cum secundum illam subiectetur in materia, sitque illi coæva, adeoque semper remaneat eadem in genito & corrupto.

Dico II. Corpus Christi desinit esse sub speciebus, quando ita alterantur, ut si sub illis esset substantia panis, corrumpetur substantialiter. Ità omnes Theologi. Ratio est: quia Corpus Christi succedit in locum panis, & ab accidentibus panis moraliter saltem conservatur in esse sacramentali, sicut panis ab iisdem conservaretur in ratione physicarum dispositionum: ergo præcisè tam diu manet sub illis, quamdiu maneret substantia panis. Idem cum proportione est de Sanguine Christi sub speciebus vini. Confirmatur: quia casu quo hostia post sumpcionem ejice-

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

retur per vomitum, speciebus immutatis, judicaretur ab omnibus retinere suam consecrationem. Ideoque fideles sunt solliciti ne hoc fiat; immo & Ecclesia, cavens, ne detur Eucharistia in periculo vomitus, & præscribens, quid eo contingente sit agendum cum speciebus, quas supponit manere consecratas. Unde & Ecclesiasticæ Historiæ referunt casus, quibus è pectoribus gravium peccatorum fuit hostia miraculosè extracta, velut adhuc continens Christum. Quare non mox à sumpcionem, sed in consumptione desinere Sacramentum hoc, constat: etsi Christus aliter instituere potuisset.

Ex dictis sequitur, si mitteretur una gutta ex calice consecrato in vas integrum vini, sanguinem Christi sub illa gutta verè mansurum, saltem si vinum, cui injicitur, non sit multum diversæ conditionis ab eo, quod est consecratum: nam species illius guttæ manerent tunc incorruptæ, cum ibi non haberent contrarium à quo corrumpentur: quare sicut non obstante mixtione, si gutta non fuisset consecrata, retinisset substantiam prioris vini, sic gutta consecrata retineret sanguinem Christi. Hinc totum illud vas esset aliquo modo sacrum, & usibus sacris v.g. celebrationi missarum &c. applicandum; ut ex quibusdam miraculis docet Baronius tom. 12. ad finem anni 1192. Suarez, Coninck & plures alii. Quod quidem indubiè congruentissimum foret; Nonnullis tamen apparet non esse necessarium, inter quos Sotus, Henriquez, & alii: eò quod parva gutta haberi possit pro non immissa; præsertim cum singuli bibentes non exponantur probabili periculo bibendi sanguinem Christi.

Econtra si gutta aquæ aut vini specie distincti mixta speciebus consecratis transmutetur ab his substantialiter, non erit pars illa vini noviter producti consecrata: cum consecratio præcesserit, afficiens solummodo species præexistentes. Nec obstat, quod oleum non consecratum, consecrato possit oleo commisceri, ut dicitur c. Quod in dubio, de Consecr. Eccles. & idem sit consecratum, ut habet Rubrica. Idemque est de aqua non benedicta, mixta benedicta. Non obstat, inquam: quia consecratio Eucharistiæ fit per realem transmutationem, in ordine ad quam est vis tributa solis Christi verbis circa materiam tunc præsentem. Alia autem consecratio tantum est moralis, per quamdam denominationem extrinsecam institutam ab Ecclesia, quæ voluit eam fieri; etiam per solum attractum seu admixtionem cum simili liquore benedicto.

Petes, an si dentur vina specie substantiali distincta, & speciebus consecratis misceatur vinum non consecratum specie distinctum, & hoc transmutaret in se species vini consecrati, desineret sub his esse

18.
Gutta consecrata in dolum vino missa consecrationem non amittit.

Quia tabula docet Baronius tom. 12. ad finem anni 1192. Suarez, Coninck & plures alii. Quod quidem indubiè congruentissimum foret.

19.
Quod per aqua consecratione transmutatur à speciebus consecratis, non fit consecratum.

20.
An species manerens consecrata si transmutatur in esse

*Species vini
substantia-
liter seu spe-
cie diversis.*

esse Christus? Idem est, si ab initio consecratur vinum mixtum ex pluribus specie distinctis, & species vini fortioris transmutent substantialiter in se species alterius, aut ex utrisque exurgat tertia species vini. Resp. Affirm. admissio quæstionis supposito, de præfata scilicet distinctione vinorum: de quo Plures dubitant. Ita varii Recentiores contra Soto & Nonnullos alios. Ratio est: nam in propositis casibus defuisset substantia prioris vini, si non fuisset consecratum; Christus autem non manet diutius sub speciebus, quam mansisset substantia præexistens. Vinum quoque cum novis speciebus etsi sit materia de se consecrabilis, non tamen de facto consecrata: cum prior consecratio solum affecerit substantiam sub accidentibus tum præsentibus contentam.

QUESTIO IV.

Quâ ratione possit aliquid ex Speciebus sacramentalibus generari?

21.
*Corruptis
speciebus
nova gene-
ratur sub-
stantia, ac si
non præce-
disset conse-
cratio:*

EXPERIENTIA docet corruptis speciebus generari novam substantiam, & quidem talem, qualem exigunt dispositiones corruptivæ in quantitatem eucharisticam introductæ, qualisque producta fuisset, si sub illis accidentibus fuisset panis & vinum; nam si species contingat exuri, superfluit aliqui cineres; si putrescat, oriuntur etiam vermes; si quis illis in quantitate magna utatur, non minus illis reficietur & sustentabitur, quam pane & vino non consecratis. Quod Deus disposuit, ut mysterium esset à nostris sensibus absconditum, ad fidei nostræ exercitium & meritum. Quæritur itaque, quomodo illa substantia producat; cum hic nulla sit materia ex qua?

22.
*Nô quidem
ex quanti-
tate Eucha-
ristica tam-
quam sup-
plente vi-
cem materia
ipsa generat.*

DICO I. Non potest dici, quod substantia producenda componatur ex quantitate eucharistica tamquam materiali supplente vicem materiæ. Ita communiter Doctores contra *D. Thomam qu. 77. art. 5. in corp. & ad 1.* quem tamen Varii conantur aliter interpretari. Probat: quia substantia genita ex speciebus sacramentalibus est compositum substantiale, adeoque non potest involvere accidens seu quantitatem tamquam partem materiale. Deinde vermes v. g. ex illis speciebus geniti non essent vera animalia; cum non constarent corpore, quod essentialiter involvit materiam. Pura absurda, quæ ex contraria sententia sequuntur, pertransco.

23.
*Sed: ut
tertia de no-
vo à Deo
creata,*

DICO II. Illo instanti, quo sub speciebus ob corruptionem desinit Corpus Christi, creatur à Deo alia materia prima; verosimilius eadem, quæ ante consecrationem

fuerat materia panis & vini: & in eodem instanti producitur forma substantialis ab illo agente, quod eam produxisset, si sub speciebus corruptis fuisset substantia panis & vini. Prima pars est *Soto dist. 12. q. 6. n. 12. & 13.* & aliorum communiter: nam cum substantia de novo generanda necessario constet materia prima, & illa hic non præsupponatur, nec aliunde adducatur, restat, ut de novo creetur. Secunda pars, quod creetur eadem quæ prius fuerat panis & vini, probatur: quia hoc est Deo æquale, & sic minus fit variatio in universum præsertim materiæ primæ, quæ alioquin notabiliter variaretur. Adde ex *Arriaga dist. 38. n. 16.* quod cum materia ista sit naturaliter incorruptibilis, & solum ob præsentiam Christi fuerit destructa, facta ei quadam violentiâ, connaturale videatur eam restituere in pristinam existentiam hoc ipso, quod præsentia Christi cesset. Totum hoc nihilominus manet intra terminos conjecturæ, in rependente à beneplacito Dei. Tertia pars fundatur in exigentia rerum creaturarum, juxta quam semper producuntur ab agente naturali, si adit; alioquin à Deo supplente defectum illius.

Movent hic Nonnulli dubium physicum, utile aliquando praxi in ordine ad cautelam servandam in provocando vel admitendo vomitu post communionem; quanto tempore indigeant species eucharisticæ, in ventriculo corruptantur. De quo sunt diversa admodum judicia seu conjecturæ. Quidam enim Medici consulti à *Lugo d. 10. de Euchar. num. 54.* in eam ferè serunt sententiam, ut parva hostia consumatur à mediogri stomacho spatio minuti, seu sexagesimæ partis horæ. Species verò, quas sumit sacerdos, censent esse corruptas in semiquadrante horæ. Quod si quis ad quadrantem velit extendere, videtur (inquit *Lugo*) extra omne prorsus dubium aut periculum se constituere. Sed inhaerendo discursui Medicorum, quem *Lugo* adfert, arguit *Arriaga d. 39. sect. 5.* multo citius ordinariam parvam hostiam debere corrumpi; utpote quæ (ut observavit) non nisi octingentesimam efficiat partem quarum unciarum cibi solidi, quas unâ horâ à calore naturali stomachi concoqui contendebant iidem Medici. Ipse verò *Arriaga* universim non dubitat, quin spatio quinque Patet & Ave sic fiat generatim concoctio, ut nequeat superesse scrupulus: immo in sacerdote vix esse dubitandum, quin species panis & vini sint consumptæ, postquam absolvit Missam & vestes sacras exiit.

Alii nihilominus censent sacras species regulariter esse digestas post horam. Alii parvam particulam dimidiatâ fortasse horâ posse destrui à ventriculo, præsertim jejuno & apperente, conjectant. Quamvis species vini non tam pertinaciter in ventriculo

triculo detineatur: cum experientia confret, vinum nisi alio cibo solido in ventriculo detineatur, sæpè etiam ante quadrantem horæ mutato colore, sapore, & ceteris ferè vini accidentibus instar excrementi emitti. Immo quia in ore inchoat quoddam primæ concoctionis rudimentum, experimur vinum subrubrum paucissimo tempore ore retentum, tum ardorem, tum roborem deponere. Quod autem celeritatem concoctionis hostiæ Nonnulli probant exemplo aquæ bullienti, in qua hostia parva etiam citius minuto absuntur, non videtur solidum: cum animalis calor in stomacho non tantus sit, quantum in aqua bulliente: urit enim hic confestim, non ster verò tepidus est calor; ut experiri licet, si chylus etiam perfectè coctus revolvatur.

Tandem consultus à me Vir clarissimus *Vopiscus Fortunatus Plempius* in Academia Lovanien. Medicinæ Professor primarius, dubio hoc discussio, censuit ob diversitatem stomachorum, sanitatis, temperamentorum non posse definiiri certâ regulâ, quanto tempore cibus in ventriculo conficiatur. Et quidem in valente stomacho parvam hostiam consumi brevi admodum tempore, hoc ipsum tamen non posse certò determinari ob magnam valetudinis & caloris differentiam ac gradus. Tutissimum autem arbitratur in utrumque bene constituto stomacho minimum requiri quadrantem horæ: stomacho autem malè constituto, (qualis ut plurimum saltem est, in quo vomitus timetur, vel sponte veniens, vel provocatus) nullam posse accommodari regulam. In ægro siquidem stomacho potest hostia multò diutius hærerè, non consumpta; immo & transire tota intestina sine corruptione, in illo videlicet affectu, qui lenteria appellatur. Quocirca non immeritò suadetur in *Philosophia Christiana Bononiæ l. 2. de Anima c. 3. n. 4.* ut minimum integram horam à sacra Communionem vomitus esse sustinendum ab iis, qui habent ventriculos pituitosos, seniles aut à morbo languescens. Et hæc de re nobis incertissima dicta sufficiant.

QUÆSTIO V.

Quid sit censendum de Mutationibus miraculosis circa Species Eucharisticas?

Constat ex historiis, sæpè fieri eiusmodi mutationes; aliquando quidem ad confusionem infidelium, qui veritatem hujus Sacramenti negant; aliquando ad terrorem indignè communicantium; aliquando autem ad confirmationem infirmorum, aliquando etiam ad consolationem sanctorum & piorum hujus Sacramenti cul-

torum. De quibus videre licet *Paschasium Corbejensem lib. De Eucharistia c. 14. & seq. Guimundum l. 3. de Eucharistia & alios.*

Mutationes autem istæ aliquando contingunt verè, aliquando tantum apparenter per immutationem mediæ aut organi sensorii, aut etiam solius phantasiæ. Porro indicium ejusmodi mutationis tantum apparentis est, si solum à quibusdam videtur, & non ab aliis adstantibus, qui Sacramentum vident in forma consueta, aut si non satis constanter juxta exigentiam objecti: Aliud est, quando omnibus apparet eodem modo, saltem ad longum tempus: hoc enim signum aliquod est, mutationem verè contingere in Sacramento, vel in alio aliquo objecto reali. Hic autem quaeritur, an in istis mutationibus, sive veris, sive apparentibus, Christus exhibeat semetipsum realiter videndum. Secundò, an his mutationibus non obstantibus, Christus equidem maneat in Sacramento.

DICO I. Sive mutationes sint reales, five non, possibile est, ut Christus in illis semetipsum exhibeat videndum in propria specie seu personâ: immo pium & probabile est, credere, quòd sic de facto, saltem aliquando, semetipsum exhibeat: etsi oppositum sit verosimilius.

Prima pars probatur: quia posset Christus, in cælo manens, simul existere alibi, etiam circumscriptivè, & ibi se videndum exhibere, adèque idem facere posset in similibus circa Eucharistiam mutationibus, dum videlicet apparet, sive tamquam cruci affixus, sive corpore sanguinolento & confisso, sive in forma elegantis pueri. Quomodo *Paschasius supra* narrat Christum apparuisse cuidam Sacerdoti in forma pulcherrimi pueri, & se illi ad osculandum præbuisse, sed precibus Sacerdotis ad sacramentalem formam, ut sumi posset, rediisse. Deinde etsi Christus tantum in cælo existeret circumscriptivè, posset divinitus se exhibere corporaliter videndum in Sacramento, sive instar massæ carniæ, sive instar sanguinis, sive instar pueruli, cujus caput appareret in supremitate hostiæ, pedes in inferiori parte, & sic consequenter, ipsis speciebus hostiæ visui occultatis.

Secunda pars est *Alexandri Alensis* & aliorum. Immo illi, qui tertiam partem tenent, non dissententur pium & probabile esse, quòd aliquando saltem ita contingat: cum enim id sit possibile, & valde consonum fini ejusmodi apparitionum; cur non possit credi subinde saltem sic contingere? præsertim dum v. g. apparet Christus in forma pueri, mutatis realiter speciebus; aut etiam dum illis non mutatis apparet pro brevi tempore & in eadem quantitate caro vel sanguis.

Tertia pars probatur: tum quia est communis opinio Doctorum cum *D. Thoma q. 76. art. 8.* tum quia juxta regulam

illa quando que sunt vera quando apparentes.

Indicia verumque.

26. *In eis potest Christus se in propria persona exhibere videndum.*

Et probabile non differtur pium & probabile esse, quòd aliquando saltem ita contingat: cum enim id sit possibile, & valde consonum fini ejusmodi apparitionum; cur non possit credi subinde saltem sic contingere? præsertim dum v. g. apparet Christus in forma pueri, mutatis realiter speciebus; aut etiam dum illis non mutatis apparet pro brevi tempore & in eadem quantitate caro vel sanguis.

27. *Probabilius tamen est, quòd non.*

cominunem, quæ in materia de Angelis traditur, Christus post ascensum in cælum, in aliis apparitionibus non solet se exhibere in propria persona: tum quia hoc non requiritur ad finem, ob quem istæ apparitiones contingunt, vel ad falsitatem & mendacium vitandum: non enim significatur, quod Christus sit præsens sub forma, sub qua apparet, sed quod sit realiter præsens sub speciebus consecratis. Confirmatur discurrendo per varios mutationum sive apparitionum modos: nam aliquando apparet in calice sanguis exuberans; aliquando hostia manat sanguinem, aliquando apparet massa cruda carnis: non est autem credibile carnem aut verum Christi sanguinem seorsum realiter exhiberi. Deinde ista caro & sanguis aliquando per sæcula asservatur, alteratur, nigrescit, corrumpitur: quæ non sunt attribuenda carni aut sanguini Christi jam gloriosi secundum propriam speciem. Idem clarius est, dum hostia vertitur in lapidem, aut aliud corpus: cum ibi ne quidem appareat aliquid Christi. Similiter dum Christus apparet corpore sanguinolento aut conciso, vel per modum pueri; nam cum nullibi sic existat in rerum natura, credibile videtur, apparitiones ejusmodi non esse Christi in propria persona. Quamvis hoc postremum non sit certum: cum similiter se exhibuerit in propria persona, & tamen in specie peregrina, post resurrectionem, tum Magdalenzæ, tum duobus discipulis euntibus in Emmaus.

28.

Christus non obstantibus hujusmodi mutationibus manet in Sacramento, quædo species non sic mutantur, quin sub similibus naturaliter adhuc maneret panis & vinum.

DICO II. Non obstantibus similibus mutationibus, manet Christus in Sacramento tunc solum & semper, quando species non sunt realiter sic immutatz, quin si non forent consecratæ, adhuc posset sub illis naturaliter permanere substantia panis & vini. Patet: quia præsentia sacramentalis dependet à solis speciebus, id quæ quændiu ipsæ manent per se sufficientes ad conservandam substantiam panis & vini. Porro an talis mutatio verè contigerit, non potest semper dignosci. Quando equidem brevi sedent species, signum est illas tantum fuisse sensui nostro occultatas sine immutatione circa ipsas factâ. Sed quando mutatz permanent, v.g. caro sanguis, lapis &c. & ex inæquali-

tate aut odore, sapore, duritie, similibusque qualitatibus magis propriis (color enim & figura sunt satis indifferentes, ut iis mutatis non necessariò mutetur res ipsa) colligitur species panis aut vini esse perfectè corruptas, nulla enim ibi manet Christus sacramentaliter, ideoque nec exhibenda est reverentia, quæ Christo in Sacramento, sed quæ miraculoso vestigio Christi, qui ibi præexistere potest exhiberi. Putat autem Suarez non esse carnem aut sanguinem propriè dictum, in quem species Eucharistica quædoque miraculosè transmutantur, sed aliud corpus à Deo productum, quod figuram & speciem carnis & sanguinis referat. Verum nulla est ratio negandi esse carnem & sanguinem propriè dictum; non quidem hominis aut bruti, sed creatum à Deo, & nulli unquam animali incorporatum.

Petēs, quid faciendum sit Sacerdoti sacrificanti in hujusmodi apparitionibus? Resp. si species sacramentales redeant, esse sumendas: cum nulla sit ratio non lumen di, & mutatio verosimiliter tantum contigerit in oculo sacrificantis. Si non redeant, & mutatio tantum contigerit in aliqua parte specierum, sumi debet residuum ad complementum sacrificii. Si mutatio sit totalis, & perleverit, reservandæ sunt species sic mutatz: neque est necesse denuò consecrare (et si id putent Aliqui) Deus enim ipso facto tunc videtur dispensare in præcepto, quo mandavit utriusque speciei summptionem. Addeunt Alii, reconsecrationem tunc non fore consumptionem prioris sacrificii, utpote in utraque specie consecrati, sed potius novi inchoationem. Ad quod tamen dicerent aliter sentientes, censeri moraliter consumptionem prioris sacrificii. Sed si totus sanguis sit effusus, debet denuò fieri consecratio calicis juxta Rubricas Missalis, censeturque hæc pertinere ad complementum incepti sacrificii, perficiendi summptione utriusque speciei. Eadem Rubrica par. 2. n. 3. in fine reconsecrationem consulunt in calice, quo hostia per miraculum disparat. Quare in præsentia similiter fieri Plures consulunt, et si non necessariū putent. Quod nec ego vellem improbare. Veri potest Suarez d. 55. s. 4.

DISPUTATIO QUINTA.

De Ministro Eucharistia.

QUESTIO I.

Ad quos pertineat Eucharistia
consecratio?

DICO: Eucharistia consecratio pertinet ad solos sacerdotes ritè ordinatos: ita ut hi soli validè consecrent,

Est contra quosdam Hæreticos existimantes, quod omnes Christiani sint sacerdotes, & habeant hanc potestatem, et si ea non debeant uti, nisi à communitate deputati, scilicet ob disciplinam & ordinem Ecclesie, & ad vitandum nimiam confusionem, quæ esset, si quilibet Sacramenti consecratione ingereret: ut sensit Lutherus variis locis apud Bellarminum lib. 4. de Euchar. cap. 16. Immo